

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 508/2011-52

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. februára 2012 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť spoločnosti T., s. r. o., B., zastúpenej advokátkou Mgr. A. Č., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo V 8/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti T., s. r. o., na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo V 8/2011 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo V 8/2011 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

3. Spoločnosti T., s. r. o., finančné zadost'učinenie **n e p r i z n á v a**.

4. Spoločnosti T., s. r. o., **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky **p o v i n n ý** vyplatiť na účet advokátky Mgr. A. Č., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. augusta 2011 doručená sťažnosť spoločnosti T., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu a na nestranný súd zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 28. apríla 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo V 8/2011.

Sťažovateľ vystupoval ako žalovaný v konaní pred Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) ako súdom prvého stupňa vedenom pod sp. zn. 17 Cb 103/03, v ktorom sa spoločnosť S. Sp. z o. o., so sídlom v P. (ďalej len „žalobca“), domáhala od sťažovateľa zaplataenia sumy 2 340 468,53 PLN s príslušenstvom z titulu náhrady škody a ušlého zisku súvisiaceho so zavedením počítačového systému na prijímanie tzv. bookmakerských stávk.

Sťažovateľ v priebehu konania doručil krajskému súdu 21. februára 2005 podanie označené ako „*Doplnenie vyjadrenia a protinávrh žalovaného*“, ktorým krajskému súdu

navrhol, „*aby zaviazal žalobcu zaplatiť žalovanému*“ sumu 250 676 Sk s príslušenstvom, sumu 249 806 Sk s príslušenstvom a sumu 11 801 357 Sk s príslušenstvom.

Po vykonanom dokazovaní krajský súd rozsudkom č. k. 17 Cb 103/03-236 z 25. apríla 2007 žalobu žalobcu zamietol. Považoval však za preukázaný nárok sťažovateľa voči žalobcovi, a preto tým istým rozsudkom v znení opravného uznesenia č. k. 17 Cb 103/03-265 z 8. augusta 2008 a opravného uznesenia č. k. 17 Cb 103/03-268 z 2. augusta 2008 zaviazal žalobcu zaplatiť sťažovateľovi sumu 250 676 Sk s úrokom z omeškania 9,68 % ročne od 27. septembra 1997 do zaplatenia, sumu 249 806 Sk s úrokom z omeškania 9,68 % ročne od 27. októbra 1997 do zaplatenia a sumu 11 801 357 Sk s úrokom z omeškania 9,68 % ročne od 13. októbra 2001 do zaplatenia.

Na základe odvolania žalobcu proti predmetnému rozsudku krajského súdu v znení opravných uznesení najvyšší súd ako súd odvolací rozsudkom č. k. 5 Obo 73/2007-274 z 19. novembra 2008 napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Proti odvolaciemu rozsudku podal žalobca dovolanie, ktoré založil okrem iného aj na dôvode podľa § 237 písm. e) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), pretože podľa jeho názoru sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, keďže prvostupňový súd rozhodol o protinávru sťažovateľa, aj keď sťažovateľ nenavrhol, aby mu bolo prisúdené viac, ako si uplatnil žalobca. Podanie sťažovateľa preto nie je vzájomným návrhom, ale len obranou proti žalobe (išlo iba o uplatnenie protipohľadávky na započítanie). Podanie sťažovateľa tak nebolo možné posúdiť ako vzájomný návrh, ale iba ako obranu proti žalobe (§ 98 OSP).

Najvyšší súd ako súd dovolací uznesením sp. zn. 1 Obdo V 18/2009 z 28. januára 2010 odvolací rozsudok najvyššieho súdu v spojení s prvostupňovým rozsudkom krajského súdu v znení opravných uznesení zrušil a vec vrátil krajskému sudu na ďalšie konanie. Najvyšší súd dospel k záveru, že prvostupňové i odvolacie „*konania sú postihnuté vadou podľa § 237 písm. e/ O.s.p., tj že súd prvostupňový, ako i odvolací, konal o vzájomnom návrhu žalovaného, pričom nemal vyriešené, či ide o vzájomný návrh podľa ust. § 97 ods.1 O.s.p. alebo vzájomný návrh – obranu proti návrhu podľa ust. § 98 O.s.p.*“.

Na základe sťažnosti sťažovateľa podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 285/2010-43 z 15. novembra 2010 dovolacie uznesenie najvyššieho súdu zrušil

a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd k meritu veci konštatoval, že „odlišnosť prípadov upravených v § 97 ods. 1 OSP a § 98 OSP nespočíva v tom, či žalovaný v konaní uplatňuje proti žalobcovi viac, ako žalobca v žalobe žiada (alebo menej), ale v tom, či žalovaný svoju pohľadávku uplatňuje ako nárok na plnenie, resp. zaplatenie (§ 97 ods. 1 OSP), alebo svoju pohľadávku uplatňuje na započítanie (§ 98 OSP), pričom v takom prípade by malo byť zrejmé, na akú pohľadávku žalobcu a s akým výsledkom má byť pohľadávka žalovaného započítaná. Vôľu žalovaného treba posúdiť v prvom rade s ohľadom na obsah jeho prejavu (príslušné podanie doručené súdu).“. Preto, ak „najvyšší súd sústredil svoju pozornosť pri posudzovaní naplnenia dovolateľom tvrdenej podmienky prípustnosti dovolania práve na otázku porovnania výšky plnenia požadovaného žalobcom a žalovaným, zaoberal sa skúmaním okolnosti, ktorá pre jeho rozhodnutie podstatný význam nemala a naopak nezaoberal sa posudzovaním skutočností, ktoré pre jeho rozhodovanie v súvislosti s touto otázkou relevantné boli.“.

Po vrátení veci najvyššiemu súdu tento ako dovolací súd opätovne dovolanie žalobcu prerokoval a uznesením č. k. 1 Obdo V 8/2011-461 z 28. apríla 2011 odvolací rozsudok najvyššieho súdu v spojení s prvostupňovým rozsudkom krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Najvyšší súd dospel k záveru, že „v konaniach na súde prvého ako aj odvolacieho súdu nezistil vady, ktoré sú uvedené v ust. § 237 písm. b/, c/, d/, e/, f/ a g/ O. s. p.“.

S poukazom na § 237 písm. a) OSP však konštatoval, že „v súvislosti s posudzovaním právomoci súdov Slovenskej republiky je potrebné vychádzať aj z nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach. Súd, na ktorý bol podaný návrh preto posudzuje svoju príslušnosť aj z pohľadu, či v danej veci nie je daná výlučná príslušnosť upravená v čl. 22 Nariadenia Rady (ES) č. 44/2001.“. Najvyšší súd upriamil pozornosť na podanie z 2. decembra 2004, ktorým sťažovateľ „namieta oprávnenosť konateľa spoločnosti žalobcu na podanie žaloby voči žalovanému, keďže tento tak urobil bez súhlasu väčšinového spoločníka...“.

Ani prvostupňový a ani odvolací súd neskúmali oprávnenie konateľa žalobcovej spoločnosti na podanie žaloby, tak ako to namieta žalovaný z pohľadu svojej príslušnosti vo vzťahu k cit. čl. 22 ods. 2 Nariadenia Rady (ES) č. 44/2001.

Dovolací súd následne preto, keďže nie je jednoznačne vyriešená príslušnosť súdu, nemohol právne posúdiť otázku protinávrhu žalovaného podľa ust. § 97 alebo § 98 O. s. p. resp. ak nebola daná príslušnosť slovenského súdu na prejednanie žaloby žalobcu, či je príslušný slovenský súd na prejednanie návrh resp. protinávrhu žalovaného. “.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ vidí porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v tom, že „dovolací súd v rozpore s princípom právnej istoty pri opätovnom rozhodovaní o dovolaní Žalobcu odôvodnil svoje rozhodnutie novou, predtým nenamietanou a dovolacím súdom pri prvom posudzovaní dovolania neidentifikovanou vadou konania v zmysle §237 písm. a) OSP, navyše spôsobom, ktorý nemá oporu v komunitárnom ani slovenskom právnom poriadku a teda i druhé uznesenie dovolacieho súdu nesie znaky ústavne nesúladného rozhodnutia.

Vzhľadom na jeho odôvodnenie domnelou nevyriešenou právomocou súdov Slovenskej republiky len z dôvodu argumentácie sťažovateľa prednesenej v určitej časti konania, ktorú dovolací súd vytrhol z kontextu a jednostranne, umelo z nej vytvoril námietku zakladajúcu neexistujúci predmet sporu pri ktorom ignoroval dátumové súvislosti medzi úkonmi účastníkov konania a záväznosťou a účinnosťou predpisov komunitárneho práva na území Slovenskej republiky a teoreticky avšak absolútne ústavne nekonformným spôsobom tak vytvoril spornú možnú výlučnú právomoc iných súdov ako súdov Slovenskej republiky.

Isto možno súhlasiť s právnym názorom dovolacieho súdu..., že dôvody prípustnosti dovolania skúma dovolací súd ex offo, avšak v zmysle doktrínálnych prameňov a právnej teórie dovolanie proti každému rozhodnutiu je prípustné iba vtedy, ak rozhodnutie niektorou z týchto väd aj skutočne trpí, to znamená, že došlo ku skutočnostiam v dôsledku ktorých vada vznikla a prejavila sa v rozhodnutí odvolacieho súdu. V prípade Napadnutého uznesenia dovolací súd len konštatuje možný nedostatok právomoci, pričom prikazuje Krajskému súdu... zaoberať sa skúmaním právomoci súdov Slovenskej republiky, hoci tak mohol učiniť aj sám dovolací súd, ak ju mal za spornú s jasným výsledkom. Dovolací sú tak Napadnuté uznesenie neodôvodnil vlastne existujúcim nedostatkom právomoci súdov, ale len možným avšak nepreukázaným nedostatkom právomoci, ku ktorému nevyslovil

ani zrozumiteľný právny názor či poučenie pre Krajský súd... akým právnym názorom dovolacieho súdu sa má pri posudzovaní tohto nového aspektu súdneho konania spravovať.“

Najvyšší súd mal podľa sťažovateľa „rozhodovať v súlade s ústavnými princípmi súdnej ochrany a právnej istoty podľa Ústavy SR, vychádzať z právoplatných rozsudkov krajského súdu a Najvyššieho súdu SR (ako súdu odvolacieho), zakladajúcich určitý právny a skutkový stav, zaoberať sa dovolateľom tvrdenými vadami konania (keďže pôvodne sám z úradnej moci iné neidentifikoval) v medziach právneho názoru vysloveného v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky a postupovať procesne efektívnym a adekvátnym spôsobom tak, aby sa právna neistota účastníkov konania, ktorú vyrieši až právoplatné a konečné rozhodnutie súdov vyriešila.“

Vo vzťahu k otázke právomoci súdov Slovenskej republiky sťažovateľ uvádza, že „predmetom sporu medzi účastníkmi konania... nebola žiadna zo skutočností v zmysle článku 22 ods. 2 Nariadenia Rady ES... Naopak, predmetom obchodnoprávneho sporu medzi Žalobcom a Sťažovateľom boli pohľadávky uplatnené zo strany Žalobcu titulom zaplata škode a ušlého zisku...“. Okrem toho, podľa sťažovateľa najvyšší súd „opomenul či ignoroval tú skutočnosť, že žaloba Žalobcu bola doručené Krajskému súdu v Bratislave ako súdu prvostupňovému dňa 17.12.2003 a Slovenská republika sa stala členským štátom Európskej únie až 01.05.2004!! Najskôr týmto dátumom sa vôbec mohlo Nariadenie Rady ES ako všeobecne platné a záväzné vo svojej celistvosti (článok 66 ods. 1 Nariadenia) uplatniť v Slovenskej republike ako členskom štáte Európskej únie v nadväznosti na čl. 1 Zmluvy o pristúpení a čl. 2 a 58 Aktu o podmienkach pristúpenia. Nariadenie Rady ES je priamo aplikovateľné len na konania začaté po vstupe pristupujúceho štátu, t. j. od 01.05.2004.“

Sťažovateľ tvrdí, že „postup dovolacieho súdu, ktorým predlžuje právnu neistotu Sťažovateľa rovnako porušuje aj právo Sťažovateľa... na nestranný súd“, keďže nedostatkami vo svojom rozhodovaní najvyšší súd „stavia do výhodnejšej pozície Žalobcu, ktorému proces predlžovania súdneho konania a teda nevykonateľnosť predtým právoplatných rozhodnutí súdu prvého a druhého stupňa v jeho neprospech vyhovuje...“

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 508/2011-29 z 22. novembra 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) na ďalšie konanie, pričom vo zvyšnej časti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd 12. decembra 2011 vyzval predsedu najvyššieho súdu na vyjadrenie k vecnej stránke prijatej sťažnosti, na zaslanie dotknutého súdneho spisu a na oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu bolo ústavnému súdu doručené 19. januára 2012. V ňom predseda najvyššieho súdu formuloval názor, že *„s dôvodmi, ktoré najvyšší súd viedli k zrušeniu prvostupňového, ako aj odvolacieho rozsudku, sa dovolací súd vysporiadal tak, ako na to poukázala predsedníčka senátu v odôvodnení sťažovateľkou vytýkaného rozhodnutia a toto odôvodnenie považujeme za ústavne akceptovateľné.*

Okolnosť, že najvyšší súd... odôvodnil svoje nové rozhodnutie dovolacím dôvodom podľa § 237 písm. a) O. s. p., ktorým neargumentoval vo svojom skoršom rozhodnutí, podľa názoru najvyššieho súdu sama osebe nemôže byť právnym základom pre namietnutie porušenia základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces, a teda nie je dôvodom na vyslovenie záveru, že napadnuté rozhodnutie je arbitrárne. Súdne rozhodovanie nemôže byť a ani nie je bez vývoja a nie je vylúčené, aby bola nielen doplňovaná o nové interpretačné závery, ale aj menená. Najvyšší súd v posudzovanom prípade rozhodol odkazom na nový dovolací dôvod, ktorého existenciu však náležite odôvodnil, čím podľa názoru tunajšieho súdu nenarušil právnu istotu účastníkov konania, ako integrálnu súčasť princípu právneho štátu fixovaného v čl. 1 ods. 1 ústavy.“.

Z uvedených dôvodov najvyšší súd navrhol vysloviť, že označené práva sťažovateľa porušené neboli. Zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Ústavný súd 20. januára 2012 zaslal právnej zástupkyňi sťažovateľa vyjadrenie najvyššieho súdu s možnosťou zaujať k nemu stanovisko.

Sťažovateľ doručil ústavnému súdu prostredníctvom právnej zástupkyne svoje stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu 7. februára 2012. V jeho úvode vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci. K obsahu vyjadrenia najvyššieho súdu sťažovateľ uviedol, že najvyšší súd „sa vo svojom Vyjadrení v zásade vôbec nevyjadril k argumentácii Sťažovateľa obsiahnutej v jeho sťažnosti“. Argument najvyššieho súdu „o prirodzenom vývoji interpretácie“ považuje sťažovateľ za „absurdný a nelogický. Pokiaľ NS SR vo svojom skoršom konaní neidentifikoval vadu konania – absenciu rozhodovacej právomoci súdov Slovenskej republiky, Krajský súd v Bratislave mohol na základe jeho prvého uznesenia opätovne vo veci konať, vadu neidentifikovať (nakoľko ju sám už prv nezistil) a pri opätovnom dovolaní by sa mu vec znovu mohla tretíkrát vrátiť tentokrát z dôvodu absencie právomoci, pričom by zároveň nebolo možné vylúčiť a predvídať, že aj po takomto treťom rozhodovaní Krajského súdu SR tentokrát už usmernenom právnym názorom ohľadom právomoci NS SR by do tretice Najvyšší súd SR následne v dovolacom konaní identifikoval prípadne tretiu príčinu zmätočnosti konania i napriek tomu, že takáto vada konania by existovala už i pri jeho prvom a druhom rozhodovaní. Práve táto skutočnosť jednoznačne nad akúkoľvek pochybnosť potvrdzuje tvrdenie Sťažovateľa, že takouto formou nedôsledného, čiastkového posudzovania dovolania dovolacím súdom, bez akejkoľvek predvídateľnosti jeho budúceho rozhodnutia (za rovnakých skutkových okolností) je princíp právnej istoty ako imanentnej súčasťou právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky porušovaný zásadným spôsobom. NS SR v takomto prípade, takouto aplikáciou noriem procesných ako to vo svojom vyjadrení dôvodí vytvára podmienky pre opätovné viacnásobné, nepredvídateľné rozhodnutia v tej istej veci za tých istých okolností. Porušovanie práv Sťažovateľa, či kohokoľvek iného, pri takejto interpretácii rozhodovacej právomoci dovolacieho súdu by bolo o to závažnejšie, že sa nejedná zo strany dovolacieho súdu o preskúmanie meniacich sa okolností skutkového stavu (v nadväznosti na vykonané dokazovanie) ani o vývoj

judikatúry vo vzťahu k posúdeniu právneho stavu na podklade vývoja interpretácie a aplikácie noriem hmotného práva (čo je samozrejme pochopiteľný a žiadaný vývoj) ale ide o preskúmanie podmienok konania ako takých za rovnakých okolností!!!“.

Sťažovateľ vo svojom stanovisku konkretizoval požadovanú náhradu trov konania pred ústavným súdom. Žiada priznať náhradu „za tri úkony právnej služby, prípravu a prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie k Vyjadreniu NS SR k sťažnosti Sťažovateľa“. Náhrada má podľa sťažovateľa zahŕňať aj daň z pridanej hodnoty.

Keďže najvyšší súd i sťažovateľ vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci, ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa so stanoviskami účastníkov konania k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a k čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym

režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Ústavný súd už viackrát vyslovil názor (napr. I. ÚS 26/94, I. ÚS 23/06), že obsah základného práva na súdnu a inú právnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (II. ÚS 122/05). A contrario, ak všeobecný súd koná v rozpore s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v súdnom konaní, môže dôjsť k porušeniu základného práva na súdnu ochranu i práva na spravodlivé súdne konanie.

Porušenie základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy (a tým aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru) tvrdí sťažovateľ vo viacerých rovinách.

1. V prvom rade mal najvyšší súd porušiť právnu istotu sťažovateľa. Vo svojom dovolacom uznesení sp. zn. 1 Obdo V 18/2009 z 28. januára 2010 (neskôr zrušenom nálezom ústavného súdu) totiž najvyšší súd nekonštatoval dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. a) OSP (nedostatok právomoci súdov). Naproti tomu, keď dovolanie žalobcu posudzoval po náleze ústavného súdu druhýkrát, danosť predmetnej vady opätovne preskúmaval. Najvyšší súd teda podľa sťažovateľa *„v rozpore s princípom právnej istoty pri opätovnom rozhodovaní o dovolaní Žalobcu odôvodnil svoje rozhodnutie novou, predtým nenamietanou a dovolacím súdom pri prvom posudzovaní dovolania neidentifikovanou vadou konania v zmysle § 237 písm. a) OSP“*.

Predostretú námietku sťažovateľa hodnotí ústavný súd ako nedôvodnú. Sťažovateľ sa dovoláva právnej istoty založenej na uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 18/2009 z 28. januára 2010, ktoré bolo nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 285/2010-43 z 15. novembra 2010 zrušené. Formálnym dôsledkom zrušenia predmetného uznesenia

najvyššieho súdu bola nevyhnutnosť rozhodnúť o podanom dovolaní žalobcu opätovne. Materiálnym dôsledkom zrušovacieho nálezu ústavného súdu bola eliminácia právnej istoty účastníkov dovolacieho konania založenej na poznaní názoru najvyššieho súdu na samotný predmet dovolacieho konania vyjadreného v zrušenom dovolacom uznesení.

Fakt, že v skoršom dovolacom uznesení najvyšší súd neidentifikoval vadu nedostatku právomoci prvostupňového i odvolacieho súdu, nemohol v dôsledku následného zrušenia tohto uznesenia ústavným súdom založiť právnu istotu sťažovateľa o absencii vady podľa § 237 písm. a) OSP, a tým zaviazať najvyšší súd pri formulovaní jeho názoru na predmet dovolania pri opätovnom rozhodovaní o ňom. Najvyšší súd nemohol byť pri neskoršom rozhodovaní o dovolaní viazaný svojím vlastným prvším rozhodnutím, ktoré v tom čase už materiálno-právne ani formálno-právne neexistovalo, a teda nebolo spôsobilé vyvolať žiadne právne účinky. Naopak, bol viazaný objektívnym právom (čl. 144 ods. 1 ústavy) a záväzným právnym názorom vysloveným ústavným súdom v jeho zrušovacom náleze (§ 56 ods. 6 druhá veta zákona o ústavnom súde).

Objektívne právo v § 242 ods. 1 druhej vete OSP ustanovuje, že dovolací súd neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ak nejde o vady uvedené v § 237 OSP. Právny názor ústavného súdu v relevantnom náleze bol formulovaný tak, že *„bude úlohou najvyššieho súdu v ďalšom priebehu dovolacieho konania posúdiť, či vo veci sťažovateľa je daný niektorý z dôvodov prípustnosti dovolania...“*.

Žiaden z uvedených determinantov záväzných pre dovolací súd pri opätovnom rozhodovaní o dovolaní žalobcu neukladal najvyššiemu súdu povinnosť prihliadať na jeho skoršie už zrušené dovolacie rozhodnutie. Takáto požiadavka by ani nezodpovedala kritériu ústavnej konformity, pretože inter partes je záväzným iba právoplatné rozhodnutie všeobecného súdu (a iba také rozhodnutie nastoľuje právnu istotu o otázke tvoriacej predmet konania), nie rozhodnutie právne neexistujúce. Ústavný súd tak vyhodnotil, že opätovný prieskum vád podľa § 237 OSP dovolacím súdom po zrušení skoršieho dovolacieho rozhodnutia nie je sám osebe spôsobilý porušiť základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu ani jeho právo na spravodlivé súdne konanie.

2. Druhá námietka, ktorou sťažovateľ zdôvodnil porušenie svojich označených práv, sa zakladá na jeho tvrdení, že v napadnutom uznesení najvyšší súd *„len konštatuje možný nedostatok právomoci, pričom prikazuje Krajskému súdu v Bratislave zaoberať sa skúmaním právomoci súdov Slovenskej republiky, hoci tak mohol učiniť aj sám dovolací súd, ak ju mal za spornú s jasným výsledkom. Dovolací súd tak napadnuté uznesenie neodôvodnil vlastne existujúcim nedostatkom právomoci súdov, ale len možným avšak nepreukázaným nedostatkom právomoci, ku ktorému nevyslovil ani zrozumiteľný právny názor či poučenie pre Krajský súd v Bratislave akým právnym názorom dovolacieho súdu sa má pri posudzovaní tohto nového aspektu súdneho konania spravovať.“*.

Obsahové zameranie citovanej námietky naznačuje v podstate nesúlad výroku napadnutého dovolacieho uznesenia najvyššieho súdu a jeho odôvodnenia. Kým totiž v odôvodnení svojho uznesenia najvyšší súd konštatoval, že *„nie je jednoznačne vyriešená príslušnosť súdu“*, a že *„bude úlohou súdu prvého stupňa, aby v novom konaní... vyriešil otázku svojej právomoci a následne o veci znova rozhodol“*, zrušujúci výrok uznesenia najvyššieho súdu naznačuje jednoznačný záver najvyššieho súdu o existencii vady podľa § 237 písm. a) OSP v konaní pred krajským súdom i pred najvyšším súdom ako súdom odvolacím (iný dôvod zrušovacieho výroku totiž z odôvodnenia napadnutého uznesenia ani z iných podkladov, ktoré má ústavný súd k dispozícii, nevyplýva).

Podľa názoru ústavného súdu súčasťou základného práva na súdnu ochranu je aj vnútorný súlad každého rozhodnutia orgánu verejnej moci, ktorým sa autoritatívne ukladajú povinnosti alebo priznávajú práva. Individuálny právno-aplikačný akt musí jeho adresátom dávať všetky odpovede na základné otázky súvisiace s poskytovaním súdnej alebo inej právnej ochrany, ktoré vyústia do vydania tohto aktu. Preto ak orgán verejnej moci prizná účastníkovi konania právo alebo mu uloží povinnosť, účastník konania musí mať v prvom rade možnosť zistiť dôvody priznania práva alebo uloženia povinnosti.

Vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov ústavný súd už v tejto súvislosti judikoval, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace

s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 OSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

Načrtnutá požiadavka na kvalitu odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu nevyhnutne predpokladá súlad jeho výroku a odôvodnenia. Nie je ústavne akceptovateľným rozhodnutie všeobecného súdu, v ktorom výrok nemá potrebnú oporu v odôvodnení. Také rozhodnutie je pre jeho adresáta nezrozumiteľné a nemôže mu dať potrebné odpovede na všetky základné otázky súvisiace s poskytovanou súdnou ochranou.

Podľa § 237 písm. a) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov. Zároveň podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP dovolanie možno odôvodniť tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237. Existencia vady spočívajúcej v nedostatku právomoci súdu je tak dôvodom prípustnosti dovolania, ako aj relevantným dovolacím dôvodom, teda dôvodom, ktorý keď dovolací súd zistí, zruší napadnuté odvolacie rozhodnutie a za podmienok uvedených v § 243b ods. 3 OSP i rozhodnutie súdu prvého stupňa.

Súčasne podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP nie je založená už tvrdením dovolateľa o tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z väd uvedených v tomto zákonom ustanovení. Dovolanie je prípustné iba vtedy, ak je rozhodnutie odvolacieho súdu niektorou z väd uvedených v ustanovení § 237 OSP skutočne postihnuté (napr. uznesenie

najvyššieho súdu z 29. januára 2008 v konaní sp. zn. 1 Cdo 57/2007, uznesenie najvyššieho súdu z 18. februára 2008 v konaní sp. zn. 5 Cdo 161/2007).

Z citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku i zo stabilnej dovolacej judikatúry najvyššieho súdu zreteľne vyplýva, že *conditio sine qua non* prípustnosti dovolania ako predpokladu následného meritórneho prieskumu dovolaním napadnutého odvolacieho rozhodnutia je záver najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho o existencii niektorej z vád podľa § 237 OSP. Najvyšší súd pri posudzovaní prípustnosti konkrétneho dovolania musí dospieť k jednoznačnému záveru o existencii alebo absencii vád podľa § 237 OSP. Ak totiž pre založenie právomoci orgánu verejnej moci (napr. právomoci dovolacieho súdu meritórne preskúmať podané dovolanie) zákon kogentne formuluje určité kritériá (napr. dôvody zmätočnosti podľa § 237 OSP), potom dotknutý orgán verejnej moci pri skúmaní svojej právomoci v konkrétnom prípade musí bez pochybností dospieť k záveru o splnení legálne definovaných kritérií. Záver o danosti právomoci orgánu verejnej moci nemôže tento založiť len na možnosti splnenia kritérií determinujúcich jeho právomoc.

Z výroku a odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je zrejmé, že najvyšší súd dospel k názoru o prípustnosti dovolania žalobcu, hoci o nedostatku právomoci ako dôvode zmätočnosti odvolacieho (i prvostupňového) konania nie je presvedčený. Najvyšší súd teda výrokom (záväznou časťou) svojho rozhodnutia konštatoval svoju právomoc, hoci z odôvodnenia tohto výroku vyplýva len potenciálna možnosť splnenia kogentného zákonného kritéria [§ 237 písm. a) OSP] na založenie „dovolacej“ právomoci. Výrok napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je tak založený na dohadoch, resp. pochybnostiach o právomoci slovenských súdov na prerokovanie sporu medzi sťažovateľom a žalobcom. Dokazuje to i právny názor, ktorý záväzne adresoval najvyšší súd krajskému súdu ako súdu prvostupňovému a ktorým mu prikázal vyriešiť otázku jeho právomoci na rozhodnutie predmetného sporu.

Z uvedených dôvodov je napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z ústavno-právneho hľadiska vadné. Trpí vnútorným rozporom medzi výrokom a jeho odôvodnením a do postavenia sťažovateľa ako účastníka dovolacieho konania vnáša prvok právnej neistoty týkajúcej sa dôvodu, pre ktorý bolo prvostupňové rozhodnutie krajského súdu

i odvolacie rozhodnutie najvyššieho súdu zrušené. Nespĺňa tak požiadavky kladené základným právom na súdnu ochranu i právom na spravodlivé súdne konanie na rozhodnutie všeobecného súdu. Keďže napadnuté uznesenie porušuje uvedené práva sťažovateľa, ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

3. Treťou námietkou, ktorú vo svojej sťažnosti sťažovateľ predstrel, bol nesprávny výklad nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie Rady“). Podľa názoru sťažovateľa charakter jeho podania z 2. júla 2004, ktorým namietal oprávnenosť konateľa žalobcu na podanie žaloby, neznamena, že predmetom sporného konania pred všeobecnými súdmi sa stala niektorá z otázok, ktoré podľa čl. 22 nariadenia Rady zakladajú právomoc súdu toho členského štátu, v ktorom má spoločnosť, právnická osoba alebo združenie sídlo.

Ústavný súd je toho názoru, že v skutkových okolnostiach prerokovanej sťažnosti, ako aj s ohľadom na jeho právne názory vyslovené predovšetkým v bode 2 tejto časti nálezu niet dôvodu na meritórny prieskum napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zo zorného uhla takto formulovanej námietky.

Ústavný súd už viackrát rozhodol, že jeho zásah do výkonu právomoci všeobecného súdu je opodstatnený len v prípade nezlučiteľnosti výkonu tejto právomoci s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, mohol by nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. II. ÚS 276/2010, III. ÚS 80/2011).

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia zreteľne vyplýva, že najvyšší súd nekonštatoval jednoznačne, či slovenské súdy disponujú z pohľadu čl. 22 nariadenia Rady právomocou na konanie a rozhodnutie o spore medzi žalobcom a sťažovateľom. Túto otázku nastolil, vzápätí ju však prenechal na posúdenie súdu druhého stupňa, ktorému vec

vrátil na ďalšie konanie. Svoju tretiu námietku tak sťažovateľ v podstate orientuje voči právnomu názoru, ktorý najvyšší súd nevyslovil. Preto túto námietku hodnotí ústavný súd ako nedôvodnú.

Zaujatý postoj ústavného súdu tiež korešponduje s princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti (m. m. I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011) ústavného súdu pri uplatňovaní svojej právomoci. V posudzovanom prípade je uprednostnenie tohto princípu vyžadované aj v dôsledku využitia právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto nálezu.

4. Poslednou sťažnostnou námietkou je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základného práva na nestranný súd, pretože nedostatkami vo svojom rozhodovaní najvyšší súd *„stavia do výhodnejšej pozície Žalobcu, ktorému proces predlžovania súdneho konania a teda nevykonateľnosť predtým právoplatných rozhodnutí súdu prvého a druhého stupňa v jeho neprospech vyhovuje...“*.

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (II. ÚS 71/97).

Vo veci sp. zn. I. ÚS 46/05 ústavný súd konštatoval, že požiadavka nestrannosti súdu (sudcu) vyplýva tak z čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 141 ods. 1 ústavy, ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti. V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje nestrannosť subjektívna a nestrannosť objektívna. Subjektívne chápanie nestrannosti je posudzovaním správania súdu (sudcu). Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je dokázaný opak (rozsudok ESLP z 1. októbra 1982 vo veci Piersach v. Belgicko), čo však je zriedkavý prípad. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej

nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Z doterajšej judikatúry možno vyvodit', že do rámca skutočností spochybňujúcich nestrannosť súdu z objektívneho hľadiska patria predovšetkým rôzne prípady inkompatibility, teda situácie, kedy sudca rozhodujúci o veci mal s ňou dočinenia predtým, resp. v jej skoršej fáze v inom postavení, napríklad ako vyšetrovateľ či prokurátor. Ďalej patria do tejto skupiny prípady, keď vo veci koná miestne alebo vecne nepríslušný súd, alebo sudca, ktorý podľa rozvrhu práce nie je zákonným sudcom.

Z odôvodnenia sťažnosti v časti namietajúcej porušenie základného práva na nestranný súd vyplýva, že sťažovateľ spochybňuje práve objektívnu nestrannosť najvyššieho súdu.

Objektívny prístup spočíva v otázke, či nezávisle na osobnom správaní sudcu určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o jeho nestrannosti. V tomto smere i zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať súdy pri stranách v demokratickej spoločnosti (rozsudok ESLP z 26. februára 1993 vo veci Padovani v. Taliansko). Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (rozsudok ESLP z 10. júna 1996 vo veci Pullar v. Spojené kráľovstvo).

Judikatúra ESLP vyžaduje, aby obava z nedostatku nestrannosti sa zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Existencia

oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu (III. ÚS 24/05).

Zo spisového materiálu veci sp. zn. II. ÚS 285/2010 ústavný súd zistil, že prvýkrát o dovolaní žalobcu rozhodoval senát najvyššieho súdu v zložení JUDr. L. (predseda senátu), JUDr. M., JUDr. S., JUDr. D. a JUDr. Z. (členovia senátu). Z vyžiadaného zberného spisu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 8/2011 vyplýva, že pri opätovnom posudzovaní dovolania žalobcu rozhodoval senát najvyššieho súdu v zložení JUDr. L. (predseda senátu), JUDr. S., JUDr. M., JUDr. M. a JUDr. P. (členovia senátu).

V okolnostiach posudzovaného prípadu by objektívna nestrannosť najvyššieho súdu mohla byť spochybnená faktom, že najvyšší súd po zrušení jeho skoršieho dovolacieho uznesenia ústavným súdom identifikoval pri opätovnom rozhodovaní o dovolaní žalobcu dôvod prípustnosti dovolania i dovolací dôvod [§ 237 písm. a) OSP], ktorý v skoršom dovolacom uznesení vôbec nepovažoval za relevantný.

Pri skúmaní zaujatosti sudcu konajúceho vo veci spadajúcej pod pôsobnosť Občianskeho súdneho poriadku nemôžu byť dôvodom na vylúčenie sudcu okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach (§ 14 ods. 3 OSP). Tomu zodpovedá aj ustálená rozhodovacia prax, podľa ktorej dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach, a to ani v prípade ak by rozhodnutia v týchto veciach neboli správne (R 47/1998).

Ústavný súd už v bode 1 tejto časti odôvodnenia zdôraznil, že najvyšší súd pri opätovnom rozhodovaní o dovolaní žalobcu musel rešpektovať v zrušovacom náleze vyslovený právny názor ústavného súdu, ktorý vyžadoval od najvyššieho súdu opätovné preskúmanie odvolacieho rozhodnutia krajského súdu z hľadísk ustanovených v § 237 OSP. Skúmanie prípustnosti dovolania i dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. a) OSP, ktoré tvorí súčasť postupu senátu najvyššieho súdu v konaní o prejednanom dovolaní, preto podľa názoru ústavného súdu nesignalizuje absenciu nestrannosti najvyššieho súdu. Navyše, žiadne iné dôkazy spôsobilé spochybniť nestrannosť najvyššieho súdu

pri opätovnom rozhodovaní o dovolaní žalobcu sťažovateľ nepredložil ani nenavrhol. Ústavný súd tak i poslednú sťažnostnú námietku hodnotí ako nedôvodnú.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie, zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Pri opätovnom rozhodovaní o dovolaní žalobcu bude úlohou najvyššieho súdu rešpektovať právny názor ústavného súdu vyjadrený v bode 2 časti II tohto nálezu a pri skúmaní dôvodov zmätočnosti podľa § 237 OSP založiť svoje rozhodnutie o podanom dovolaní na jednoznačnom závere o existencii alebo absencii dôvodov prípustnosti dovolania a dovolacích dôvodov podľa § 237 OSP. Pre tento účel bude nevyhnutné, aby najvyšší súd podal v odôvodnení svojho dovolacieho rozhodnutia dôkladnú analýzu do úvahy prichádzajúceho nariadenia Rady v spojení s relevantnou judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie (predovšetkým rozsudok tretej komory Súdneho dvora z 12. mája 2011 vo veci C-144/10, body 30, 31, 33 – 36) a jednoznačne uzavrel, či skutkové okolnosti sporu medzi žalobcom a sťažovateľom možno pod čl. 22 nariadenia Rady subsumovať, a teda či konanie krajského súdu ako súdu prvostupňového i najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho trpelo vadou nedostatku právomoci.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa garantovaného mu čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia, ktoré si uplatnil v sume 3 000 €.

Sťažovateľ svoju žiadosť zdôvodnil poukazom na postup najvyššieho súdu, ktorý svojím napadnutým uznesením „*predĺžil stav právnej neistoty Sťažovateľa*“, pričom sporné uznesenie je výsledkom ústavne nesúladnej argumentácie najvyššieho súdu. Takto najvyšší súd „*privodil pre Sťažovateľa nespravodlivú situáciu a hlboký pocit apatie, nedôvery a bezmocnosti voči všeobecným súdom, konkrétne dovolaciemu súdu, ktorý nerešpektuje ani právny názor Ústavného súdu..., dovoľí si s ním polemizovať a v konečnom dôsledku rozhodne inak, na podklade úplne nových umelo vytvorených a dostatočne nezdôvodnených a iba domnelých vád konania...*“.

Z citovaného čl. 127 ods. 3 ústavy vyplýva, že finančné zadost'učinenie sa môže, ale nemusí priznať. Ústavný súd je toho názoru, že takéto zadost'učinenie je namieste tam, kde nie je možné dosiahnuť a dovŕšiť ochranu porušeného základného práva iným, ústavne a zákonne upraveným spôsobom (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08). V tejto súvislosti už ústavný súd konštatoval, že priznanie finančného zadost'učinenia prichádza do úvahy iba vtedy, ak vyslovením porušenia práva a prípadnými ďalšími výrokmi (napr. zrušením rozhodnutia a vrátením veci na ďalšie konanie) nedôjde k plnej náprave protiprávneho stavu (II. ÚS 117/2011).

Podľa názoru ústavného súdu je ochrana základného práva sťažovateľa účinne poskytnutá tým, že ústavný súd konštatoval jeho porušenie, zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie s formulovaním záväzného právneho názoru.

Ústavný súd týmto nálezom už druhýkrát konštatuje porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu i jeho práva na spravodlivé súdne konanie vo veci dovolania žalobcu proti rozsudku najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho z 19. novembra 2008 sp. zn. 5 Obo 73/2007, pričom ak by takéto rozhodnutie rezultovalo z nerešpektovania záväzného právneho názoru ústavného súdu vyjadreného v náleze vo veci sp. zn. II. ÚS 285/2010, bolo by možné uvažovať o priznaní finančného zadosťučinenia. Je však potrebné zdôrazniť, že dôvodom zrušenia v poradí druhého dovolacieho uznesenia najvyššieho súdu nebolo nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu vysloveného v jeho náleze vo veci sp. zn. II. ÚS 285/2010. Napadnuté uznesenie sa dostalo do rozporu so základným právom sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a s jeho právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z iných dôvodov.

Nakoniec, v relácii k zdôvodneniu požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd zdôrazňuje, že cieľom finančného zadosťučinenia nie je náhrada prípadnej škody vzniknutej ústavne vadným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci (napr. III. ÚS 237/07, III. ÚS 87/08), a preto ústavný súd sťažovateľovi požadované finančné zadosťučinenie nepriznal.

V.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ si v sťažnosti uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti a podanie stanoviska k vyjadreniu najvyššieho súdu), pričom požaduje aj zvýšenie náhrady trov konania o daň z pridanej hodnoty.

Ústavný súd vzhľadom na výsledok meritórneho prerokovania sťažnosti považoval za potrebné priznať sťažovateľovi náhradu trov konania za dva úkony právnej služby poskytnutej jeho právnou zástupkyňou, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia, ako aj za písomné podanie – sťažnosť. V stanovisku doručenom ústavnému súdu 7. februára

2012 totiž sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne neuviedol žiadne nové skutočnosti alebo právne hodnotenia, ktoré by boli spôsobilé podstatne ovplyvniť konečný úsudok ústavného súdu o predmete konania.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Úkony právnej služby boli vykonané v roku 2011. Základná tarifa podľa ustanovení § 11 ods. 3 vyhlášky je 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 741 € pre úkony v roku 2011), čo predstavuje za jeden úkon v roku 2011 odmenu v sume 123,50 € a k tomu režijný paušál za jeden úkon v sume 7,41 €.

Náhrada trov právneho zastúpenia vo vzťahu k prevzatiu a príprave zastúpenia sťažovateľa, ako aj k podaniu sťažnosti predstavuje 247 €. K tomu bolo potrebné pripočítať dvakrát režijný paušál, teda dvakrát po 7,41 €, čo predstavuje 14,82 €. Ústavný súd sťažovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 261,82 € (bod 3 výroku tohto nálezu), pričom najvyšší súd je povinný zaplatiť ju na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Priznanú náhradu trov konania ústavný súd nezvýšil o uplatnenú daň z pridanej hodnoty, pretože sťažovateľ ani jej právna zástupkyňa hodnoverným dokladom nepreukázali, že v čase poskytovania relevantných právnych služieb bola právna zástupkyňa sťažovateľa platiteľkou dane z pridanej hodnoty.

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. februára 2012